Jaarverslag van de Stichting Lingewaard Natuurlijk 2012

LINGEWAARD NATUURLIJK

Inhoud

1. Inleiding....3
2. Educatie....4
3. Dijkmagazijn....4
4. Publieksexcursies....5
5. De Veldschuur....5
6. Schoolmoestuinen....7
7. Boomplantdag....8
8. Wilgen knotten....9
9. Vogeltellingen en uilennestkasten....9
10. Participatie bij ruimtelijke ontwikkelingen....12
11. Public Relations....12
12. Financiën....13
Balans per 31 december 2012....13
Verlies en winst rekening 2012....14
13.1 Tabellen over vogels en beheer van bomen....15
13.2 Stichting Lingewaard Natuurlijk in de schrijvende pers....16
Gemeentenieuws....16
De Gelderlander....16
Post Lingezegen....16
Nieuwsbrief Wijkplatform Bemmel Centrum, 11e jaargang, uitgave 1, 2012....16
Dichterbij, magazine Rabobank....16

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

1. Inleiding

De Stichting Lingewaard Natuurlijk (SLN) is de rechtsopvolger van de Stichting Bemmel Natuurlijk, die werd opgericht op 8 april 1994. De stichting is voortgekomen uit de Natuur- en Vogelwerkgroep Bemmel, die nog steeds bestaat als onderdeel van SLN. SLN streeft naar een fraai landschap, natuurbeleving bij jong en oud en betere kansen voor bedreigde diersoorten.

Onder de vlag van de stichting opereren ongeveer 150 vrijwilligers, die actief zijn in een aantal groepen. Zij richten zich respectievelijk op:

- Natuur- en milieueducatie voor basisscholen
- Educatie in schooltuinen
- Excursies
- Beheer van onze gebouwen (het Dijkmagazijn en de Veldschuur) en ontvangst van gasten daar
- Onderhoud en nieuwe aanplant van landschapselementen als knotwilgen en hoogstamfruitbomen
- Inventarisatie van vogels en beheer van nestkasten

Daarnaast zijn er jaarlijks terugkerende activiteiten, zoals de Boomplantdag en deelname aan overleg over ontwikkelingen in het landschap en verwante ruimtelijke ontwikkelingen.

Het bestuur van SLN bestond aan het eind van het verslagjaar uit: Reinier de Nooij (voorzitter), Loek van der Lans (secretaris), Remie Aleven (penningmeester), Jan Rossen (vice-voorzitter), Rosalie Habets, Henk Sluiter, Erwin van Aalten, Cor van Dalen, Henny Campschroer en Ed Vinck. Er werd in 2012 vier keer vergaderd (21 februari, 22 mei, 11 september en 13 december).

Louis Dolmans is in september aangetreden als wethouder in Lingewaard, en daarom afgetreden als voorzitter van SLN. Ook Joop Koopman heeft het bestuur verlaten na 7 jaar actief te zijn geweest (voornamelijk als secretaris en bestuurscoördinator van de natuur- en milieueducatie).

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

2. Educatie

In 2012 zijn 196 veldlessen gegeven, er deden 3634 kinderen aan mee. De lessen vonden plaats op drie locaties: rondom het Dijkmagazijn in Bemmel, in de Klompenwaard in Doornenburg en bij Doornik Natuurakkers. Voor de lessen bij Doornik Natuurakkers is in samenwerking met Staatsbosbeheer en Stichting Doornik Natuurakkers een lesprogramma ontwikkeld.

3. Dijkmagazijn

Het Dijkmagazijn is het natuureducatie- en bezoekerscentrum. Hierin bevindt zich een permanente natuurexpositie waarbij met name jonge kinderen aan hun trekken komen. Gemiddeld wordt het Dijkmagazijn jaarlijks door 5000 mensen bezocht. Het Dijkmagazijn is opgenomen in de Kring van Gelderse Bezoekerscentra. In 2012 zijn er 2 lezingen verzorgd in het Dijkmagazijn.

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

4. Publieksexcursies

Er zijn in 2012 30 kinderpartijtjes geweest, waarbij gemiddeld 8 kinderen per keer een lekkere tocht hebben gelopen in de Bemmelse of Gendtse polder. Daarnaast zijn er negen excursies geweest met kinderen van bijvoorbeeld Kinderdorp Haalderen en Scouting Bemmel, en 3 familie-excursies.

Er zijn 9 bedrijfsexcursies geweest, waarvan 3 in de Klompenwaard. Er was 1 publieksexcursie met radio Gelderland in de Gendtse polder en 1 in de Bemmelse polder. De tochten in de Nacht van de Nacht waren met ongeveer 75 deelnemers. Voor verenigingen hebben we 4 keer een aantal tochten begeleid. Totaal zijn er in 2012 60 publieksexcursies verzorgd.

5. De Veldschuur

Onze droom is werkelijkheid. De Veldschuur is 16 juni 2012 feestelijk geopend! Tot die tijd is met veel inzet en enthousiasme aan de realisering gewerkt door onze vrijwilligers maar ook door leden van de Rotary's van Arnhem-Huissen en Lingewaard. Veel dank zijn wij verschuldigd aan onze donoren en sponsoren die wij hebben vereeuwigd in een interview-DVD, wat zeer gewaardeerd werd. Door onze inzet hebben wij veel geld inverdiend waardoor we onze eigen energievoorzieningen hebben kunnen realiseren en volledig *self supporting* zijn d.m.v. aardwarmte en zonne-energie.

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

We kunnen terugzien op een fantastisch geslaagd openingsfeest. Op het officiële programma gedeelte mochten wij ruim 150 gasten begroeten. Klapstuk was natuurlijk het praatje van Dr. Jan Terlouw die de loftrompet blies over de wijze waarop dit project is gerealiseerd. Ook de 's middags gehouden “natuurmarkt” en de rondleidingen in de Veldschuur zijn goed bezocht. Tenslotte hebben al onze vrijwilligers 's avonds genoten van een zeer geslaagd openingsfeest. Van al deze festiviteiten is een DVD gemaakt door onze eigen cineast Vincent Roelofs.

Na de opening bleken velen onze Veldschuur al weten te vinden en is er in 2012 al 57 maal gebruik gemaakt van De Veldschuur. Het betrof 12x door eigen geledingen, 15x door natuurorganisaties, 7x voor familiebijeenkomsten en 23x door commerciële organisaties.

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

6. Schoolmoestuinen

Gedurende het groeiseizoen van 2012 hadden zo'n 150 kinderen elk een eigen tuintje van ongeveer vijf m^2 op het schooltuincomplex onderaan het Dijkmagazijn naast de Ward. De basisscholen die gebruik maakten van deze prachtige mogelijkheid zijn: Pius X, Donatushof, Mikado en Vlinderboom. Ook maakt de kinderopvang "Het Oerkind" gebruik van de schooltuin. Alle kinderen, veelal uit groep 5, hebben bij elkaar onder schooltijd meer dan 2000 bezoeken gebracht aan de moestuintjes. Basisschool de Borgwal en 't Pänneke hebben een eigen moestuin die vanuit de schooltuinorganisatie ondersteund wordt. In maart zijn er lessen op de scholen georganiseerd, die kunnen nu in de nieuwe veldschuur plaatsvinden.

De kruidentuin is een mooie aanwinst om reuk en smaak te testen. In het bijenhotel hebben de eerste gasten onderdak gevonden. Tijdens de schooltuinlessen werd aandacht besteed aan bodemdiertjes, andere landbouwgewassen, hun gebruiksdoel en hun voedingswaarde.

Buiten de schooltijden is de schooltuin 3 keer per week een uur open geweest vanaf april tot eind oktober. Kinderen kwamen al of niet samen met ouders en/of grootouders om te planten, water te geven, om te oogsten of gewoon gezellig om te buurten. Een 10-tal kinderen was zo enthousiast dat ze door willen gaan met een moestuintje. Dankzij de inzet van zo'n 20 vrijwilligers, de medewerking van de betrokken basisscholen en niet te vergeten de scholieren zelf mag dit gerust een succes genoemd worden.

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

7. Boomplantdag

De jaarlijkse Boomplantdag vond plaats op 21 maart 2012. Er deden 646 leerlingen mee uit voornamelijk groep 8 van scholen uit Lingewaard, Lent, Elst en Kleef (D).

In 2012 werd er geplant op 3 locaties langs de Betuwelijn, en 3 andere locaties in Lingewaard. Deze Boomplantdag was erg bijzonder vanwege:

- Het feit Lingewaard accentgemeente was binnen de landelijke Boomfeestdag.
- Het accent op het vergroenen van de Betuwelijn in Lingewaard.
- De aanwezigheid van de Commissaris van de Koningin, twee burgermeesters en diverse wethouders.
- De aanwezigheid van een school uit Duitsland.
- Het idee dat naburige gemeenten verder gaan met het in het groen zetten van de Betuwelijn. Daartoe is een plant in pot doorgegeven aan de Burgermeester van Elst met de intentie dat de plant ooit in Rotterdam aankomt.

Meer dan 11.000 bomen en struiken zijn geplant, behorende tot 12 soorten.

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

8. Wilgen knotten

In 2012 zijn op vijf locaties wilgen geknot. De Natuur- en Vogelwerkgroep Bemmel had de organisatie in handen. Wilgen werden op de volgende locaties onder handen genomen: Zandvoort, Zoere Wei, Defensiedijk, De Ward en Dijkmagazijn. Per snoeidag werden 9 tot 12 wilgen (gemiddeld 11 wilgen) geknot. In totaal ging het om 44 wilgen. Behalve knotten werden fruitbomen gesnoeid (10 stuks) en stammen opgeschoond. Het aantal vrijwilligers varieerde van 11 tot 17 personen (gemiddeld 15) per dag. Het knotten en snoeien vond plaats op 7 en 28 januari, 18 februari, 10 maart, 4 augustus, 3 en 24 november en 15 december. Zie ook de tabel in sectie 13.1.

9. Vogeltellingen en uilennestkasten

De Natuur- en Vogelwerkgroep Bemmel doet al vele jaren de tellingen van de broedvogels in de Gendtse Waard. De gegevens worden opgestuurd naar SOVON en verwerkt in landelijke statistieken. De Natuur- en Vogelwerkgroep Bemmel stimuleert de uilenstand door het ter beschikking stellen van nestkasten.

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

Kerkuilen: Er waren in 2012 6 succesvolle broedsels van de Kerkuil in Lingewaard, Elst en Arnhem-Zuid (in totaal ongeveer 30 jongen, zie tabel in 13.1. In totaal zijn er ruim 100 jonge kerkuilen geringd in onze regio (Over Betuwe, Ooijpolder e.o., Groesbeek e.o., Nijmegen en oostelijk deel Maas en Waal).

Steenuilen: Er zijn vier nieuwe kasten geplaatst. De kasten worden niet jaarlijks geteld. Wel worden broedsels bijgehouden vanaf Sprok tot in dorp Bemmel. Totaal aantal broedsels in dit gebied is al jaren hoog, en ook in 2012: 7 stuks. Langs de Waaldijk tussen Lent en Bemmel hebben acht paartjes steenuilen gebroed. Het succes van de broedsels viel tegen. Veel uitgevlogen jongen hebben het vanwege voedselschaarste en/of ziekte niet gered.

Torenvalken: Over torenvalken werd in januari 2012 het volgende bericht uitgezonden:

"Van het Waterschap Rivierenland hebben we 30 kasten voor torenvalken ontvangen. Het waterschap wil de torenvalk inzetten om de woelmuizen in toom te houden die bezit hebben genomen van de dijken. Als dat gaat lukken, hoeft men daar geen onnatuurlijke bestrijdingsmiddelen meer te gebruiken (vergif) en dat is natuurlijk een goede zaak.

Het traject: van brug Nijmegen tot splitsingspunt bij Doornenburg en van daaruit richting Pleijbrug. Dus de Waalwijk en de Rijndijk ten oosten van de A325. Totale lengte ongeveer 20 kilometer hemelsbreed, als je de bochten meerekent een kilometer of ze langer. Om de 600-800 meter kan een kast komen."

Twee groepen vrijwilligers hingen in maart 2012 in totaal 26 kasten op. Een van de kasten hebben we ingezet om in Ressen een kast die daar uit elkaar dreigde te vallen te vervangen. De jongen zijn overgeplaatst in de nieuwe kast. Ze werden direct weer gevoerd.

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

Vogeltellingen: Naast het ophangen en monitoren van nestkasten zijn er ook weer vogeltellingen gedaan: Drie tellers brachten de broedvogels in kaart in de Gendtse waard en twee in de Bemmelse waard. De belangrijkste waarnemingen zijn:

- Klassieke weidevogels (tureluur en grutto) in vrije val; roodborsttapuit geen zeldzaamheid meer, nog maar een enkele patrijs. Grasmussen doen het goed, evenals sprinkhaanzangers.
- Twee koppels zwarte roodstaarten op steenfabriek in Gendt. Elk jaar weer nadrukkelijk aanwezig;
- Grauwe ganzen stabiel.
- Ook elk jaar een stuk of vier koppels nachtegalen.
- Gelukkig ook weer een paar leeuweriken.
- Heel bijzonder was de grauwe gors, die we echter maar een keer hebben waargenomen. Wie weet, gaat hij zich weer vestigen. Hij is hier voor zover we weten voor het laatst gesignaleerd rond 1990.

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

10. Participatie bij ruimtelijke ontwikkelingen

SLN is nauw betrokken bij het overleg over de inrichting van onze uiterwaarden. In 2012 betrof het de Huissense waarden en de Bemmelse waarden. We pleiten ervoor dat er naast de “nieuwe” ruige natuur, die daar gaat komen, ook ruimte overblijft voor kleinschalige natuurlijke landbouw. SLN is gevraagd te participeren in het beheer van de Huissense waarden. SLN heeft, samen met Stichting Doornik Natuurakkers, het initiatief genomen om de Bemmelse Waard zo in te richten dat daar de weidevogels behouden blijven. Dit is in het definitieve herinrichtingsplan plan goed geborgd. Ook is er, in samenspraak met K3 Delta, Staatsbosbeheer en gemeente Lingewaard, bereikt dat het plan veel meerwaarde voor riviergebonden procesnatuur op zal leveren.

Gemeentelijke plannen waar SLN bij betrokken was zijn: het bestemmingsplan buitengebied en het Landschapsontwikkelingsplan. Concreet betrof het Holthuizen, de Kolken en wielen en de Sterreschans. Bij de Sterreschans is ook wat beheer gedaan door SLN. SLN was ook betrokken bij Park Lingezegen. Concreet is daar in 2012 bereikt dat bij Doornik een Natuurleslokaal is opgeleverd.

11. Public Relations

In 2012 verschenen 36 artikelen in de locale pers over zaken waarbij SLN betrokken was (zie tabel in deel 13.2). Dit waren 7 artikelen meer dan in 2011. Bovendien was er op 21 februari een interview met Louis Dolmans bij Omroep Gelderland te horen in verband met de boomplantdag, en heeft Louis twee bijzondere onderscheidingen ontvangen:

- Lid in de Orde van Oranje Nassau, maart 2012, onderscheiding uitgereikt in juni van dat jaar bij gelegenheid van opening van de Veldschuur. Een van de onderbouwingen is inzet voor stichting Lingewaard Natuurlijk (en voorgangers)
- Gouden Mispel, uitgereikt door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap "voor de getoonde moed en tomeloze energie" , waarmee de streek weer het landschappelijk aanzien is gegeven om trots op te zijn.

12. Financiën

Balans per 31 december 2012

BALANS 31-12-2012									
				31-12-2012			31-12-2011		
				euro's			euro's		
ACTIVA									
Materiele vaste activa				pm			pm		
Diverse vorderingen en									
vooruitbetalingen									
Geldmiddelen				15.393			82.290		
TOTAAL ACTIVA				15.393			82.290		
PASSIVA									
Eigen Vermogen				-84.607			-17.710		
Kortlopende schulden									
Schulden en overlopende passiva				100.000			100.000		
TOTAAL PASSIVA				15.393			82.290		

Onder de materiele activa is de waarde opgenomen van het natuurbelevingscentrum (De Veldschuur). Omwille van boekhoudkundige regels is deze waarde opgenomen als PM post. De genoemde schuld heeft te maken met de bouw van het centrum en zal vanaf 2013 binnen enkele jaren ingelost zijn. Vanaf 2013 zal er jaarlijks een dotatie worden gedaan vanuit de Winst- en verliesrekening om te reserveren voor toekomstig onderhoud aan het natuurbelevingscentrum.

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

Winst- en verliesrekening 2012

EXPLOITATIE 2011	
Kosten	
Educatie personeel en vrijwilligers	22.983,00
Administratiekosten	981,00
Algemene kosten	2.851,00
Verzekeringen	1.913,00
Boomplantdag	8.745,00
Leskisten	3.324,00
Kosten Dijkmagazijn	2.320,00
Kosten Werkschuur (Veldschuur)	244.727,00
Totale kosten	**287.844,00**
Opbrengsten	
Bijdrage boomplantdag	4.628,00
Excursieopbrengst	355,00
Rentebaten	447,00
Opbrengst moestuin	140,00
Opbrengst werkschuur	4.139,00
Overige baten	200,00
Subsidie gemeente	29.390,00
Subsidie overig	234.333,00
Totale opbrengsten	**273.632,00**
Verlies	**14.212,00**

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl

13.1 Tabellen over vogels en beheer van bomen

Broedsels van Kerkuilen		
Locatie	**Aantal legsels**	**Aantal jongen**
Haalderen	1	4
Angeren)	2	5 en 7
Doornenburg	1	?
Arnhem-Zuid	1	5
Elst	1	7

Beheer van bomen				
Datum	**Locatie**	**Deelnemers**	**Aantal**	**Activiteit**
7-jan	Zandvoort	11	5	hoogstam fruitbomen
28-jan	Zoere Wei	17	11	knotten wilgen
18-feb	Zoere Wei	16	9	knotten wilgen
10-mrt	Zoere Wei	16	12	knotten wilgen
4-aug	Defensiedijk	13	n.v.t.	opschonen stammen
3-nov	De Ward	15	n.v.t.	opschonen rabatten
24-nov	Dijkmagazijn	16	12	knotten wilgen
15-dec	Zandvoort	16	5	hoogstam fruitbomen

13.2 Stichting Lingewaard Natuurlijk in de schrijvende pers

Gemeentenieuws

06 februari: 55.000ste bezoeker in Dijkmagazijn
15 februari: Zin om deel te nemen aan de Boomplantdag?
29 februari: Voorbereiding Boomplantdag vordert gestaag
14 maart: Grote deelname aan de Boomfeestdag in Lingewaard
28 maart: Boomplantdag
04 april: Park Lingezegen voor fietser beter ontsloten
09 mei: Honing slingeren in Dijkmagazijn
13 juni: Lingewaard Natuurlijk opent veldschuur
20 juni: Koninklijke onderscheiding Louis Dolmans
28 augustus: Mensen en ideeën gezocht voor Veldschuur
24 oktober: De nacht van de nacht in de Bemmelse Waard
24 oktober: Lezing over grote grazers in de Veldschuur
14 november: Lezing 45 jaar havik onderzoek
28 november: Bemmelse Waard met struinroutes, weidevogels, grote grazers en een trekpontje

De Gelderlander

26 januari: Dijkmagazijn ontvangt 55.000ste klant
29 februari: Na Boomplantdag is Betuwe groen
10 maart: Kale muur wordt groene wal
17 maart Torenvalk moet dijken Betuwe beschermen
19 maart: Laat de torenvalk maar komen
20 maart: Klaslokaal in de open lucht
22 maart: Bomen voor de Betuweroute
18 mei: Waaldijk van groen naar geel
06 juni: Terlouw opent Veldschuur
13 juni: Veldschuur resultaat lef en kunde
15 juni: Natuurmarkt en oude ambachten bij Veldschuur
18 juni: Dolmans krijgt lintje
18 juni: Natuur gevierd bij Veldschuur
23 juni: Er zat leven in het aanzwellen van de Maas
08 september: Nieuwe wethouder, nieuw program
20 oktober: 'Ik voelde me hier in Bemmel meteen thuis'
19 november: Lezing over onderzoek naar havik
26 november: Over het houden van bijen en honingsmaak
29 december: Nestkastjes voor de mezen

Post Lingezegen

Nummer 16, oktober 2012: Voorwoord door Co Verdaas

Nieuwsbrief Wijkplatform Bemmel Centrum, 11e jaargang, uitgave 1, 2012

Dichterbij, magazine Rabobank

Contact: Reinier de Nooij, Meander 17, 6681 TA Bemmel | mobiel 06 3800 7327|e-mail voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl